

មាតិកា

-តារាងអក្សរកាត់	v
-ឧទ្ទិសកថា	viii
-សេចក្តីថ្លែងអំណរគុណ	ix
-អំណះអំណាង	x
-មូលន័យសង្ខេប	xi
-ABSTRACT	xii
-សង្ខេបនិក្ខេបបទ	xiii
-SUMMARY	xxiii
-អារម្ភកថា	xxx

សេចក្តីផ្តើម

១-លំនាំបញ្ហានៃការស្រាវជ្រាវ	១
២-ចំណោទបញ្ហានៃការស្រាវជ្រាវ	៣
៣-គោលបំណងនៃការស្រាវជ្រាវ	៣
៤-ដែនកំណត់ និង វិសាលភាពនៃការស្រាវជ្រាវ	៣
៥-វិធីសាស្ត្រស្រាវជ្រាវ	៤
៥.១-ការប្រមូលទិន្នន័យ	៤
៥.២-ការជ្រើសរើសសំណាក	៤
៥.៣-ការវិភាគទិន្នន័យ	៦
៥.៤-ទីកន្លែងប្រមូលទិន្នន័យ	៦
៥.៥-ឯកសារតម្រង់ទិស	៦
៥.៦-កម្មវិធីស្រាវជ្រាវ	៧
៥.៧-វិធីសាស្ត្រសរសេរ	៨
៦-សារៈប្រយោជន៍នៃការស្រាវជ្រាវ	៨
៧-របៀបនៃការស្រាវជ្រាវ	៩

ជំពូកទី១
ទិដ្ឋភាពទូទៅស្តីអំពីវិស័យអប់រំនៅកម្ពុជា

១.១-ទ្រឹស្តីអំពីការគ្រប់គ្រង	១០
១.១.១-និយមន័យទូទៅនៃការគ្រប់គ្រង	១០
១.១.២-មុខងារនៃការគ្រប់គ្រង	១២
១.១.៣-ការគ្រប់គ្រងរដ្ឋបាលបែបបុរាណ	១៦
១.១.៤-ការគ្រប់គ្រងរដ្ឋបាលសាធារណៈ និង ការគ្រប់គ្រងសាធារណៈ	១៧
១.២-ទ្រឹស្តីអំពីប្រព័ន្ធ	១៩
១.២.១-និយមន័យ «ប្រព័ន្ធ»	១៩
១.២.២-ទិដ្ឋភាពទូទៅនៃប្រព័ន្ធ	២១
១.២.៣-បញ្ញត្តិនៃប្រព័ន្ធ	២៤
១.២.៤-ពិពិធកាតនៃប្រព័ន្ធ	២៦
១.៣-ទ្រឹស្តីអំពីការអប់រំ.....	៣០
១.៣.១-ការអប់រំតាមទស្សនៈអ្នកសិក្សាខ្មែរ	៣០
១.៣.២-ការអប់រំតាមទ្រឹស្តីទស្សនវិជ្ជា	៣០
១.៣.៣-ការអប់រំតាមទ្រឹស្តីអ្នកវិទ្យាសាស្ត្រអប់រំ	៣១
១.៤-ប្រព័ន្ធនៃការអប់រំ	៣៣
១.៤.១-ការអប់រំកុមារតូច (ការអប់រំកម្រិតមត្តេយ្យសិក្សា)	៣៤
១.៤.២-ការអប់រំកម្រិតបឋមសិក្សា	៣៧
១.៤.៣-ការអប់រំកម្រិតមធ្យមសិក្សា	៣៨
១.៤.៤-ការអប់រំកម្រិតឧត្តមសិក្សា	៣៩
១.៤.៥-ការអប់រំកម្រិតបណ្តុះបណ្តាលវិជ្ជាជីវៈ	៤០
១.៤.៦-ការអប់រំពិសេស	៤០
១.៤.៧-ការអប់រំក្រៅប្រព័ន្ធ	៤០
១.៥-ទិដ្ឋភាពទូទៅនៃការអប់រំក្នុងសាកលលោក	៤២
១.៥.១-ការអប់រំនាបុរាណសម័យ	៤២
១.៥.២-ការអប់រំនាមជ្ឈិមសម័យ	៤៨
១.៥.៣-ការអប់រំនាសម័យទំនើប	៤៩
១.៦-ទិដ្ឋភាពទូទៅនៃការអប់រំនៅកម្ពុជា	៥២
១.៦.១-ការអប់រំសម័យអាណាព្យាបាលបារាំង	៥២
១.៦.២-ការអប់រំសម័យសង្គមរាស្ត្រនិយម	៥៦

១.៦.៣-ការអប់រំសម័យសាធារណៈរដ្ឋខ្មែរ	៦៤
១.៦.៤-ការអប់រំសម័យកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ	៦៥
១.៦.៥-ការអប់រំពីឆ្នាំ១៩៧៩-បច្ចុប្បន្ន	៦៦

ជំពូកទី២

ដំណើរការគ្រប់គ្រងប្រព័ន្ធអប់រំនៅកម្ពុជា

២.១-ប្រវត្តិនៃក្រសួងអប់រំកម្ពុជា	៧៣
២.១.១-ក្រសួងអប់រំនាសម័យអាណាព្យាបាលបារាំង	៧៣
២.១.២-ក្រសួងអប់រំនាសម័យសង្គមរាស្ត្រនិយម	៧៤
២.១.៣-ក្រសួងអប់រំពីឆ្នាំ១៩៧០-១៩៧៥	៧៤
២.១.៤-ក្រសួងអប់រំពីឆ្នាំ១៩៧៥-១៩៧៩	៧៥
២.១.៥-ក្រសួងអប់រំពីឆ្នាំ១៩៧៩-១៩៩៣	៧៦
២.១.៦-ក្រសួងអប់រំពីឆ្នាំ១៩៩៣-បច្ចុប្បន្ន	៧៨
២.២-ប្រព័ន្ធអប់រំកម្រិតចំណេះទូទៅ	១៣៣
២.២.១-ថ្នាក់មត្តេយ្យសិក្សា	១៣៣
២.២.២-ថ្នាក់បឋមសិក្សា	១៣៥
២.២.៣-ថ្នាក់មធ្យមសិក្សា	១៣៧
២.៣-ប្រព័ន្ធអប់រំកម្រិតឧត្តមសិក្សា និងក្រោយឧត្តមសិក្សា	១៣៩
២.៣.១-ថ្នាក់បរិញ្ញាបត្ររង	១៤០
២.៣.២-ថ្នាក់បរិញ្ញាបត្រ	១៤២
២.៣.៣-ថ្នាក់បរិញ្ញាបត្រជាន់ខ្ពស់	១៤៧
២.៣.៤-ថ្នាក់បណ្ឌិត	១៥០
២.៤-ប្រព័ន្ធអប់រំកម្រិតបណ្តុះបណ្តាលបច្ចេកទេស និង វិជ្ជាជីវៈ	១៥៣
២.៤.១-ថ្នាក់បណ្តុះបណ្តាលវិជ្ជាជីវៈ	១៥៤
២.៤.២-ថ្នាក់បណ្តុះបណ្តាលបច្ចេកទេស និងវិជ្ជាជីវៈ១	១៥៥
២.៤.៣-ថ្នាក់បណ្តុះបណ្តាលបច្ចេកទេសនិងវិជ្ជាជីវៈ២	១៥៦
២.៤.៤-ថ្នាក់បណ្តុះបណ្តាលបច្ចេកទេសនិងវិជ្ជាជីវៈ៣	១៥៨
២.៤.៥-ថ្នាក់បណ្តុះបណ្តាលជាន់ខ្ពស់/ បរិញ្ញាបត្ររង បច្ចេកទេស/ឯកទេស	១៦០
២.៤.៦-ថ្នាក់បណ្តុះបណ្តាលបរិញ្ញាបត្របច្ចេកវិទ្យា/ឯកទេស/ សញ្ញាបត្រវិស្វកម្ម	១៦២
២.៤.៧-ថ្នាក់បណ្តុះបណ្តាលបរិញ្ញាបត្រជាន់ខ្ពស់បច្ចេកវិទ្យា / ឯកទេស	១៦៤
២.៤.៨-ថ្នាក់បណ្តុះបណ្តាលបណ្ឌិតបច្ចេកវិទ្យា/ឯកទេស	១៦៨

២.៥-ប្រព័ន្ធគ្រប់គ្រងការអប់រំកម្រិតឧត្តមសិក្សា	១៧០
២.៥.១-ស្ថាប័នគ្រប់គ្រងការអប់រំកម្រិតឧត្តមសិក្សា	១៧០
២.៥.២-ប្រព័ន្ធគ្រប់គ្រងគ្រឹះស្ថានឧត្តមសិក្សា	១៧៨
២.៥.៣-គូនាទី និងការកិច្ចនៃគ្រឹះស្ថានឧត្តមសិក្សា	១៨០
២.៥.៤-លក្ខខណ្ឌដើម្បីសុំដំណើរការគ្រឹះស្ថានឧត្តមសិក្សា	១៨៣
២.៥.៥-លក្ខខណ្ឌដើម្បីធានាគុណភាពអប់រំនៃគ្រឹះស្ថានឧត្តមសិក្សា	១៨៧
២.៥.៦-លក្ខខណ្ឌនៃការជ្រើសរើសឱ្យចូលសិក្សានៅកម្រិតឧត្តមសិក្សា	១៩០

ជំពូកទី៣

ប្រសិទ្ធភាពលើដំណើរការគ្រប់គ្រងប្រព័ន្ធអប់រំនៅកម្ពុជា

៣.១-លទ្ធផលវិជ្ជមាន	១៩៧
៣.១.១-ផលវិជ្ជមានក្រោមយុទ្ធសាស្ត្រនយោបាយ	១៩៧
៣.១.២-ផលវិជ្ជមានក្រោមផែនការយុទ្ធសាស្ត្រអភិវឌ្ឍន៍ជាតិ	២១៣
៣.១.៣-ផលវិជ្ជមានក្រោមផែនការយុទ្ធសាស្ត្រអភិវឌ្ឍវិស័យអប់រំ	២២០
៣.២-លទ្ធផលអវិជ្ជមាន	២២៩
៣.២.១-ផលអវិជ្ជមានលើការអភិវឌ្ឍធនធានមនុស្សកម្រិតចំណេះទូទៅ	២២៩
៣.២.២-លទ្ធផលអវិជ្ជមានលើការអភិវឌ្ឍធនធានមនុស្សកម្រិតឧត្តមសិក្សា	២៣១
៣.៣-ដំណោះស្រាយលើផលអវិជ្ជមាន	២៣៦
៣.៣.១-កំណែទម្រង់វិស័យអប់រំតាមរយៈផែនការយុទ្ធសាស្ត្រអភិវឌ្ឍន៍ជាតិ	២៣៧
៣.៣.២-កំណែទម្រង់វិស័យអប់រំតាមរយៈផែនការយុទ្ធសាស្ត្រវិស័យអប់រំ	២៣៩
៣.៣.៣-កំណែទម្រង់វិស័យអប់រំក្នុងក្របខណ្ឌសសរស្តម្ភទាំង៥	២៤១
៣.៣.៤-កំណែទម្រង់វិមជ្ឈការ និងវិសហមជ្ឈការវិស័យអប់រំ	២៤៣
៣.៤-បេកគំហើញពីការសិក្សាស្រាវជ្រាវ	២៤៦
៣.៤.១-វិស័យអប់រំចំណេះទូទៅ	២៤៦
៣.៤.២-វិស័យអប់រំឧត្តមសិក្សា	២៥២
-សេចក្តីសន្និដ្ឋាន	២៦៥
-ឯកសារពិគ្រោះ	២៦៩
-ឧបសម្ព័ន្ធ	២៧៩

តារាងអក្សរកាត់

ល.រ	អក្សរកាត់	ពាក្យពេញ
១-ជាអក្សរកាត់ជាភាសាខ្មែរ		
	កិ.	កិរិយាស័ព្ទ
	គ.ទ.ក.	គណៈកម្មាធិការទទួលស្គាល់គុណភាពអប់រំនៅកម្ពុជា
	គម្រោង	សរសេរគម្រោងបណ្តោះអាសន្ននិក្ខេបបទ ដើម្បីការពារលើកទី១
	-ជ-	ដូចមុន
	-ជ.ឯ.ម-	ដូចឯកសារមុន
	(ធម្ម+ម)	ធម្មតា, មធ្យម, មធ្យម
	ន.	នាម
	នស	នរោត្តម សីហនុ, នរោត្តម សីហមុនី
	បញ្ចប់	សរសេរនិក្ខេបបទដើម្បីឆ្លងដំណាក់កាលការពារបញ្ចប់
	ប្រក	ប្រកាស
	ប្រ.ឯកសារ	ប្រមូលឯកសារ
	ផ.យ.អ.ជ.	ផែនការយុទ្ធសាស្ត្រអភិវឌ្ឍន៍ជាតិ
	ព. ប្រ.	ពាក្យប្រៀប
	រកត	ព្រះរាជក្រឹត្យ
	លម្អិត	សរសេរគម្រោងនិក្ខេបបទលម្អិត ដើម្បីឆ្លងដំណាក់កាលការពារលើកទី២
	វិ.ឯកសារ	វិភាគឯកសារ
	សណន	សេចក្តីណែនាំ
	សរ	សារាចរ
	សសរ	សេចក្តីសម្រេច
	សរណន	សារាចរណែនាំ
	សាក	សរសេរនិក្ខេបបទដើម្បីឆ្លងដំណាក់កាលការពារសាកល្បង
	អនក្រ	អនុក្រឹត្យ
	អយក	ក្រសួងអប់រំ យុវជន និងកីឡា
២-ជាអក្សរកាត់ជាភាសាបរទេស		
	ACC	Accreditation Committee of Cambodia (គណៈកម្មាធិការទទួលស្គាល់គុណភាពអប់រំនៅកម្ពុជា)

AMI	Association Montessori International (សមាគមម៉ុងតេសស៊ូអ៊ិនធឺណេស៊ីអនឺរ៉ាស៊ីយ៉ា)
AMS	American Montessori Society (សង្គមម៉ុងតេសស៊ូអាមេរិក)
APQN	Asia Pacific Quality Network (អន្តរក្រុមបណ្តាញគុណភាពអាស៊ីប៉ាស៊ីហ្វិក)
ASEAN	Association of Southeast Asian Nations (សមាគមប្រជាជាតិអាស៊ីអាគ្នេយ៍)
CD	Compact Disc
CGD	Center for Global Development (មជ្ឈមណ្ឌលសម្រាប់ការអភិវឌ្ឍសកល)
DVD	Digital Versatile Disc
HDI	Human Development Index
ICR	Interdisciplinary Cyber Research
INQUAHEE	The International Network for Quality Assurance Agencies in Higher Education (អន្តរក្រុមបណ្តាញអន្តរជាតិសម្រាប់ភ្នាក់ងារធានាអះអាងគុណភាពក្នុងការអប់រំខ្ពស់សិក្សា)
IQA	Internal Quality Assurance (ការធានាអះអាងគុណភាពពីខាងក្នុង)
ISCED	The International Standard Classification of Education (ចំណាត់ថ្នាក់ស្តង់ដារអន្តរជាតិនៃការអប់រំ)
ISO	International Organization for Standardization (អង្គការអន្តរជាតិសម្រាប់ស្តង់ដារ)
K-12	Kindergarten 12 (មត្តេយ្យសិក្សា១២)
MQA	Malaysian Qualifications Agency (ភ្នាក់ងារគុណវុឌ្ឍិម៉ាឡេស៊ី)
MA	Master of Arts (បរិញ្ញាបត្រជាន់ខ្ពស់សិល្បៈមនុស្សសាស្ត្រ)
MBA	Master of Business Administration (បរិញ្ញាបត្រជាន់ខ្ពស់រដ្ឋបាលធុរកិច្ច)
MBus	Master of Arts in Business (បរិញ្ញាបត្រជាន់ខ្ពស់ធុរកិច្ច)
MEd	Master of Arts in Education (បរិញ្ញាបត្រជាន់ខ្ពស់អប់រំ)
MEng	Master of Engineering (បរិញ្ញាបត្រជាន់ខ្ពស់វិស្វកម្ម)
MSC	Master of Science (បរិញ្ញាបត្រជាន់ខ្ពស់វិទ្យាសាស្ត្រ)
LCD	Liquid Crystal Display
OECD	The Organization for Economic Co-operation and Development
OHP	Overhead Projector
ONPE	Office National de Plan l' Education (មន្ទីរជាតិផែនការអប់រំ)
Ph. D	Doctor of Philosophy (បណ្ឌិតទស្សនវិជ្ជា)

PISA	Programme for International Student Assessment (កម្មវិធីវាយតម្លៃសិស្សអន្តរជាតិ)
PPP	Program of Private Partnership
STEM	Science, technology, engineering, and mathematics (វិទ្យាសាស្ត្រ, បច្ចេកវិទ្យា, វិស្វកម្ម និងគណិតវិទ្យា)
UNDP	United Nations Development Programme (កម្មវិធីអភិវឌ្ឍន៍អង្គការសហប្រជាជាតិ)
UNESCO	The United Nation Educational, Scientific and Cultural Organization (អង្គការអប់រំ, វិទ្យាសាស្ត្រ និងវប្បធម៌សហប្រជាជាតិ)
WB	World Bank (ធនាគារពិភពលោក)
WDI	World Development Indicators (សូចនាករការអភិវឌ្ឍពិភពលោក)
WTO	World Trade Organization (អង្គការពាណិជ្ជកម្មអន្តរជាតិ)

ABSTRACT

The dissertation on topic of "Managing the Education System in Cambodia from 1993-2018" is a scientific research on the management of the education system in Cambodia under the Ministry of Education, Youth and Sport. The whole meaning of the text is divided into three chapters, Chapter 1, "An Overview of Education in Cambodia," which outlines two related theories: management theory and education theory. In addition to presenting the two theories, there are three main points related to education: the system of education, the overview of education in the world and the overview of education in the world. Cambodia. Chapter 2 is entitled "The Education System Management Process in Cambodia", which covers the background of the Ministry of Education, the structure, roles and responsibilities of the Ministry of Education, the general education system, the higher education system and higher education, technical and vocational education system and higher education management system. Chapter 3, entitled "The Efficiency of the Education System in Cambodia," addresses four positive outcomes: positive under the political strategy, positive under the National Strategic Development Plan and positive under the Education Development Strategy. Two negative outcomes: negative impact on human development, general education level and negative impact on higher education human resource development. The resolution on negative impact by the Ministry of Education, Youth and Sport has been through four reform plans: education reform through the National Strategic Development Plan, Education Reform through Education Strategy, Education Reform in framework of the Five Pillars and centralization and decentralization in education reform and the two discoveries are found through the study: findings on general knowledge education level and higher education. Final is the conclusion of the thesis and providing some recommendations to further improve the work that still has the gaps.
